

Sokat köszönhetek dr. Tárczy-Hornoch professzornak

Lapunk legutóbbi számában *Kiss János* féltő szavakkal ösztönöz a *Magyar Geofizika* közleményeinek szaporítására, a lap iráni érdeklődés fenntartására. A következő cikkben *Szarka László* emlékezik meg a Tárczy-Hornoch Antal születésének 125. évfordulójáról. Én koromnál fogva már nem tudok hozzájárulni a lap színvonalának emeléséhez, de e két írás kapcsán felidéződött bennem egy régi emlék, amely jól mutatja egykori tanárunk emberségét, de oktatómunkájának gyakorlati megvalósítását is.

A következőkben röviden ecsetelt komplex mérési, kiértékelési és fúrásellenőrző műveletsor eredményes volt. Sikerült a kitört fúrást a tárolóréttegben 8 m-re megközelíteni és a gáz beáramlást megszüntetni. Néhány éve Hajdúszoboszlón üdülve meglátogattam a kis krátert, amely az elsüllyedt fúróberendezést takarja. Gázzsivárgásnak még nyoma sincs.

1959-ben, egy szép tavaszi délután gyakorlati foglalkozást tartott a Bányaméréstani Tanszék a Erdészeti Egyetem pincéjében kialakított tanbányában. Engem várt egy kislány az Erzsébet parkban, ennek tudható be, hogy a következő pontra álláshoz gyorsan felkaptam az állványba lazán beletett Wild T-2 teodolitot, amely hátam mögött a földre esett. Elgömbült az optikai tengelye.

Nagy botrány lett és tűnődés, hogy mi legyen a büntetésem. Mivel apám már 2 éve nyugdíjas volt, az anyagi kártérítés szóba sem jöhetett, mi több szükségem volt az ösztöndíjra is, ezért szerettem volna az egyébként megszolgált érdemjegyet megkapni. Így aztán nem fogadtam el a 4-est elméleti jegynek, viszont a professzor maga vizsgáztatott minden jelesre (és elégtelenre) álló hallgatót.

Tárczy azzal fogadott: „Szóval maga az a műszertörő!” Ezt követően tréfás kérdéseket tett fel, például: „Mit gondolsz, milyen nemzetiségű volt Süss Nándor (műszergyáros a XIX. század közepén, második felében)”. „Osztrák” – mondom. „Akkor miért írta a műszereire, hogy gyártotta Süss Nándor Bécsben?” Hallgatás. „Hát azért, mert tudta, hogy a szabadságharc után a nemzeti érzelmű magyarok így jobban megveszik.” Vagy: „Mit gondolsz hány példány-

ban készült a Cséti Ottó-féle szögmérő (a bányában mért ferde hosszak horizontálisra redukálásához használták)”. „Nem tudom professzor úr. 5 darabban, az egyik még itt van a szertárban, de használata nem terjedt el.” „De akkor miért szerepel 100 éve minden bányaméréstan jegyzetében?” „Mert oldalra fizetik a jegyzetet...”, és így tovább.

A büntetés azonban nem maradt el, gyakorlati ötösöm megszerzésehez el kellett végezni egy hatszögű városfelmérés teljes kiegyenlítését. A központi szög 360°, a háromszögek belső szögei 180° stb. Két hétig tekertem a Brunsvigát, tyúkszemek nőttek az igénybe vett ujjaimra. Én mégis hálás voltam a tanszéknek és személy szerint Tárczy-Hornoch tanár úrnak az anyagi következmények elengedése, valamint tanulmányi eredményeim elismerése miatt.

És mit ad isten: 1961 nyarán, éppen munkába állásomkor, kitört a Hajdúszoboszló–36 jelű fúrás. Elfojtása a felszínről eredménytelen maradt, sőt az egész fúró berendezés elsüllyedt. A gázkitörés ugyan megállt, de a biztonságos zárás csak a bélésű termelő szakaszának elcementezésével volt kivitelezhető. Az e célból mélyített irányított ferde fúráshoz *Rozsly Pista* barátommal együtt engem telepítettek ki a ferdeségmérések elvégzésére és a furat térbeli helyének megadásához szükséges vetületek elkészítésére.

Ez volt az első irányított ferde fúrás hazánkban. A munka csak akkor érhetett el célját, ha a nyomásos cementezés jól (néhány méterre) megközelíti a mintegy 1200 méterben lévő beáramlási helyet. Mint botcsinálta „bányamérő” felismertem, hogy a lyukban meghatározott ferdeség- és azimutadatok feldolgozásánál a kiegyenlítési számítások egyik osztálya jól felhasználható. Bár erről a cégnél addig még senki sem hallott, a vállalat vezetése elfogadta érveimet, és vezényletemmel a bérelszámolás többször is napokig kiegyenlítő számításokat végzett. Ebből lett az első közleményem, amely a *Bányászati és Kohászati Lapokban* jelent meg Csókás professzor segítségével.

Deres János